

ויצא (240)

וַיִּיקֶן יַעֲקֹב מִשְׁנֹתָו וַיֵּאמֶר אֶכְנֶן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֶנְכִּי לֹא יָדַעְתִּי (כח.טז)
 וישכב במקום ההוא, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה (רש"י פסוק יא)
 ומדוע באמת שכב יעקב במקום ההוא ולא עסק בתורה?
 אומר ה"חתם סופר": הרמב"ן מבאר כי יצחק אבינו תלה את העובדה שאין שם שמים שגור בפיו של עשו, משום שהוא איש שדה והולך ביער בין החיות ואין מקום נקי שם, לכן לא הרגיל עצמו שיהיה שם שמים שגור בפיו. לפי זה אפשר לומר כי בעת שהיה יעקב הולך במקום שיש חשש שחיות מתהלכות שם והוא אינו נקי, היה חושש ללמוד ולהזכיר שם שמים. אמנם בעת שהאיר היום הרי יכול היה לראות שהמקום נקי, אבל בלילה היה חושש מלעסוק בתורה משום נקיות המקום ולכן הלך לישון. אך בעת שהתוודע כי "אֶכְנֶן יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה", ובמקום כזה "לא ירעו ולא ישחיתו" (ישעיהו יא. ט) אין חשש שחיות יעברו שם אמר: "וְאֶנְכִּי לֹא יָדַעְתִּי", כי אילו ידעתי לא הייתי שוכב לישון אלא ממשיך לעסוק בתורה, כשם שעסקתי י"ד שנה בבית המדרש של עבר. *רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"*

תרומה לפני ה'

וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֶשֶׂר אֲעֹשְׂרֶנּוּ לָךְ. (כח. כב)
 את המילים "עֶשֶׂר אֲעֹשְׂרֶנּוּ לָךְ", מתרגם אונקלוס: "אפרשיניה קדמך", כלומר, אפריש לפניך. מה הכוונה במילה "קדמך" לפניך? ביאר ה"תורי זהב": יעקב אבינו אומר "עֶשֶׂר אֲעֹשְׂרֶנּוּ לָךְ", לך לשמך, לשם שמים. ומהו אופן הנתינה לשם שמים? "קדמך", לפני הקב"ה, לא לפני קהל רב, לא כשכלם מביטים בהערכה. *ספר "ומתוך האור"*

אמונה שלימה בכח הצדיק תנאי להשגת על ידו וּתֵאמֶר אֶל יַעֲקֹב הֲבָה לִי בָנִים וְאִם אֵין מְתָה אֶנְכִּי. וַיַּחֲר אָף יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֵּאמֶר הֲתַחַת אֱלוֹקִים אֶנְכִּי אֲשֶׁר מְנַע מִמֶּנּוּ פְרִי בֶטֶן (ל. א.ב)
 יש להבין, מפני מה חרה ליעקב על רחל שביקשה ממנו שיתפלל עליה שיהיו לה בנים. יש לומר, דהנה כשהאדם בא אל הצדיק בבקשת ישועה ורחמים, צריך הוא להאמין באמונה שלימה שדברי הצדיק יתקיימו בודאי בלי פקפוק וספק, ואמונה זו מועילה להמשכת הישועה. ולכן כשאמרה רחל אל יעקב: "הֲבָה לִי בָנִים", והוסיפה: "וְאִם אֵין מְתָה אֶנְכִּי", שאולי משמע מזה כאילו היא מסופקת בכך שבכחו להמשיך לה ישועת ה', אֶנְכִּי", פירוש, אמנם "תַּחַת אֱלוֹקִים אֶנְכִּי", כי מה

סֵלֶם מְצַב אֲרָצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה (כח. יב)
 סיפר הרה"ק הפני מנחם, שבשנות ילדותו שאל אותו אביו הרה"ק האמרי אמת על הכתוב: "סֵלֶם מְצַב אֲרָצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה", זה תמוה, הלא השמים רכים הם כי הם עשויים מאש ומים, ואם כך איך נשען הסולם עליהם? ובלי שימתין לתשובתו, המשיך: אלא בוודאי על כרחך צריך לומר שהסולם היה רך וקל יותר מהשמים. ועוד, מוכרחים להסיק שהמלאכים שעלו וירדו היו רכים וקלים עוד יותר מהסולם. נמצאנו למדים מכל זה, שככל שהדבר קל יותר קדוש ושמימי הוא יותר רך, ובכל שאדם יהיה יותר רך, הוא יכול להתעלות יותר במעלות הקדושה. *ספר "ילקוט מאיש לרעהו"*

רמז על השם הקדוש שליוה את יעקב

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנֶּה (כח. י)
 מדוע נאמר "וַיֵּלֶךְ תְּרַנֶּה", היה צריך לומר "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב... לתרן? רבי חיים מוולוז'ין ביאר זאת על פי המובא במדרש (בראשית רבה עה, ח), כי רבקה ברכה את יעקב בברכת "כי מלאכיו יצוה לך". מדוע דוק הפסוק הזה שימש לה לברכה? מובא בשם הגאון מוילנא, כי ישנו שם קדוש שמלוה את הצדיק בהליכתו "י' ו' ה' כ'". לכן הנפטר מחברו בדבר הלכה יאמר לו: "יַחֲדֵי וְרַבִּים הַלְכָה כְּרַבִּים", ומדוע דוק ההלכה הזו? משום שראשי התיבות רמוזים לאותו שם קדוש המלוה את האדם, י'ו'ה'כ. לכן נאמר: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנֶּה", האריך הכתוב בלשונו, כדי להוסיף בו את ארבע האותיות "י' ו' ה' כ' +", לרמוז על השם הקדוש שְׁלִינָה את יעקב בהליכתו. *יחי ראובן*

למה המשיך יעקב להתפלל גם לאחר שהקב"ה הבטיח לו

וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלוֹקִים עִמָּדִי (כח. כ)
 יעקב אבינו קיבל הבטחה ברורה מהקב"ה שכל בקשותיו יתמלאו. צריך אם כן להבין, מדוע כשהוא מקריב עתה את הקרבן הוא אומר "אִם יִהְיֶה אֱלוֹהִים עִמָּדִי", לכאורה הגם שהוא בדרכו לבית לבן הארמי, וחושש מכך הרי קיבל הבטחה, וכי פיקפק חלילה בהבטחה השי"ת? יש לומר: שיעקב אבינו מלמדנו יסוד בתפילה, שגם אחרי הבטחה של הקב"ה כשברור שבקשתו תתקבל, בכל אופן אין להרפות מתפילה, שכן עבודת התפילה לעולם לא נגמרת, ותמיד התפילה יכולה להעלות את הבקשה בדרגה, בזמן, ובאיכות והקב"ה רוצה שנמשיך ונתפלל בלי להרפות. *לחתך עליון בשם "מאיר נתיבות" על התורה (עמוד עג)*

הקב"ה פוקד עקרונות, אף צדיקים פוקדים, וכדכתיב: "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כב. כח), אבל: "אֲשֶׁר מְנַע מִמֶּךָ פְּרִי בְטָן", והיינו, שסיבת המניעה אצלך היא "מִמֶּךָ", שאלמלי היית מאמינה באמונה שלימה בכח הצדיק בלי שום ספק ופקפוק, מיד היתה ישועתך באה. **ספר "עלים לתרופה"**

מהותה של מידת הצניעות

וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קְצִיר חֲטִים וְכו' וַתֹּאמֶר רָחֵל אֵל לְאָה תִּנִּי נָא לִי מִדֹּדָאֵי בְּנֶךָ. וַתֹּאמֶר לָהּ הִמְעַט קָתַף אֶת אִישִׁי וְלָקַחְתָּ גַם אֶת דֹּדָאֵי בְּנֵי (ל. יד. טו)

דברי לאה לרחל: "הִמְעַט קָתַף אֶת אִישִׁי", מעוררת פליאה, שהרי כל מה שזכתה לאה להנשא ליעקב, הוא על ידי שרחל ויתרה ומסרה לה את הסימנים? ביאר רבי שלום שבדרון זצ"ל, על פי מה שאמרו חז"ל (מגילה יג. א): שבזכות צניעות שהיתה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול המלך שהיה מופלג בצניעות. ויש להבין היכן מצינו במסירת הסימנים, מידה של צניעות? והתירוץ הוא, שרחל לא סיפרה ללאה שיש לה סימנים עם יעקב, אלא מסרה לה את הסימנים מבלי שתדע בכלל שאלו סימנים.. הסימנים היו ההלכות שעל האשה היהודייה לדעת, חלה, נידה והדלקת הנר. רחל סיפרה ללאה, שכאשר פגש אותה יעקב, לימד אותה את הלכות הבית היהודי, והיא לימדה את לאה הלכות אלו. באופן זה, לא ידעה לאה כלל שמוסרת לה סימנים. דבר זה שייך למידת הצניעות. שיאו של הנסיון היה כשאמרה לה "הִמְעַט קָתַף אֶת אִישִׁי", היתה רחל אפשרות ליידע את לאה במה שעשתה עבורה, אולם היא החליטה לאחוז בפלך השתיקה, ובזכות זה העמידה שבטים בישראל. זכתה שיצא ממנה שאול. **ספר**

"להחענן בתענוגים"

עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שי עולמות

וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשְׁשַׁכָּר. (ל. יח)

בספר "אמרי שפר" ביאר, לאה רמזה ליששכר בשם זה את העתיד להיות לו. דהנה אמרו חז"ל (בסוף מס' עוקצין) עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, ויש לדקדק מדוע דוקא ש"י עולמות? בארו המפרשים, יש תרי"ג מצוות דאורייתא, וז' מצוות דרבנן, בס"ה תר"כ מצוות. וכל מצוה שאדם עושה בורא עולם נפרד. נמצא הצדיק שמקיים כל המצוות כולם בורא תר"כ עולמות. אולם כיון שהצדיק צריך את הזבולון שיהיה לו לעזר וסיוע, נמצא שזבולון שמסייע לו מתחלק בשכרו ולוקח חצי משכר הת"ח ונשאר ליששכר מהתר"כ עולמות רק ש"י. וזה שאמרו במשנה: עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. מה הכפל: לכל צדיק וצדיק, אלא ש"י ליששכר וש"י לזבולון. לאה צפתה זאת ברוח קדשה שיששכר יעסוק בתורה ויעשה שותפות עם זבולון, ורמזה לו בשמו שמחמת זה יהיה לו אך ש"י עולמות, שהוא י"ש שכר.

"אוצרות התורה"

הלכה: נתינת צדקה בלילה

כתב השו"ע (יו"ד סי רמ"ט סי"ד) טוב ליתן פרוטה לעני קודם כל תפילה. כתב הפסקים ותשובות (אות טו): מלשון השו"ע נראה שגם קודם תפילת ערבית יש לתת צדקה, אמנם כמה אחרונים הביאו מנהג הארי ז"ל שהיה נותן צדקה לגבאי רק בתפילת שחרית ומנחה ולא בתפילת ערבית מפני שהלילה הוא זמן שליטת הדינים, זולת אם נותן צדקה בסתר. אמנם יש שכתבו אף לדעת האר"י שבודאי גם בלילה יש לתת צדקה, אלא שאין התיקונים והכוונות שוות. ויש להדגיש שאין דברי האר"י אמורים אלא שבלילה אין צריך להתעסק במצות צדקה, אבל חלילה למנוע את הצדקה ממי שצריך לה, שהרי מצוותה בכל עת ועונה לכל מדוכא ומעונה, אלא שטוב יותר לחלקה ביום. **ספר "פסקים ותשובות יו"ד"**

פתגם: יותר מאשר הזמן ברשותנו, אנו ברשותו

ספר "שמחלה"

תקירה: חצי דבר בעדות: הפסול בהגדת, העדות, או בראיית העדות, שראיית חצי דבר היא ראייה פסולה. (קובץ שיעורים בבא בתרא רנה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מותר האדם: אחר מיקירי ירושלים איתרע מזלו והרבה פגעים רעים באו עליו, החיים השביעיהו מרורים וכמעט לא היתה צרה בעולם שלא פקדה אותו. ובכל זאת היו פניו תמיד מחייכים ומאירים, כאילו שפר חלקו בחיים. כששאלוהו לפרש מצב רוחו הטוב, למרות פגעיו הרבים, חייך והשיב: בתורה נאמר: חמור רובץ תחת משאו, אבל אין אדם רובץ תחת משאו.

ספר "חזר וחלק" חלק ג' (דף קעב)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, רבקה בת ליוה, רישרד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים משה בן פורטונה מזל.

